

Kritisch oordeel NAJK over mbo akkerbouw en veehouderij

Het NAJK, organisatie van jonge boeren, heeft zich kritisch uitgesproken over het agrarisch onderwijs. Samen met dat onderwijs willen ze zich inspannen voor verbetering. Aanleiding voor verder overleg met aoc's, hogescholen en koepels. Wat zijn de NAJK-standpunten en waar gaat het gesprek nu over?

Het NAJK is een voorstander van concentratie van mbo-onderwijs varkens-, rundvee- of pluimveehouderij om voldoende specialisatie, expertise en diepgang te waarborgen

De agrarische jongeren, vaak in het groene onderwijs opgeleid of nog in opleiding, hebben na enkele maanden verdieping en analyse standpunten ingenomen over het agrarisch onderwijs. Deze werden eind maart wereldkundig gemaakt. “Dit is de beleving van onze leden en het bedrijfsleven”, zegt NAJK-voorzitter Dirk Bruins. “We hebben met elkaar gesproken, een discussiestuk opgesteld en stellingen geformuleerd. Dit is de visie die we gaan uitdragen.”

De visie is de afgelopen maanden tot stand gekomen na gesprekken van NAJK met mensen uit onderwijs, bedrijfsleven, met LTO Nederland en ook onderling. “Nee, het is geen verrassing”, zegt Bruins. De gesprekken bevestigden vaak verwachtingen over de uitvoering van onderwijs in akker-

bouw en veeteelt zoals die in de discussienota uiteengezet waren. Namelijk dat de has-studie een goede aansluiting bood met de beroepspraktijk, maar dat dit bij de mas-opleidingen tegenviel. Die aansluitingsproblematiek in het mbo heeft volgens het NAJK zeker ook te maken met teruglopende belangstelling, het verdunningseffect en de samenvoeging van groepen die bijvoorbeeld voor varkens-, rundvee- of pluimveehouderij komen. Hun idee is dan dat het beter is te concentreren en zo voldoende specialisatie, expertise en diepgang te waarborgen dan dat je overal in het land de opleiding probeert te handhaven. ‘Liever wat verder reizen.’ “We hebben veel reacties gehad. Dat bewijst toch wel dat het erg leeft”, zegt Bruins. “Als je dan een scherp standpunt inneemt, roept het wat op. Er zijn ook

grote belangen. Bij ouders, bij leerlingen, bij scholen.”

Hij heeft een paar dagen na de bekendmaking van de visie al veel uitnodigingen gehad om eens te komen praten. Van hogescholen, aoc's, AOC Raad. “Dit biedt aanknopingspunten om verder te borduren.”

Het NAJK pleit voor een landelijke aanpak. De organisatie heeft met LNV gesproken en denkt dat het ministerie een centrale rol kan vervullen in het gesprek tussen onderwijs en bedrijfsleven.

“Ik denk dan dat we eens goed moeten vaststellen wat het bedrijfsleven van het onderwijs verwacht en waar de crux zit wat aansluiting tussen mbo en hbo betreft. Er zijn ook in het groene onderwijs veel mensen die wel zien dat het op veel punten beter zou moeten. De reac-

‘Niveau op mas te laag’

“Het niveau op de mas is te laag”, stelt het NAJK. “Bovendien sluit het onderwijs er niet aan op de has en op de praktijk.”

NAJK-standpunten

- Niveau van groen onderwijs in vmbo is te laag
- Niveau mas is te laag
- Mas-onderwijs sluit niet aan op has en op de praktijk
- Sectoren moeten (meer) tijd, energie en kennis investeren in agrarisch onderwijs
- Sectoren moeten actiever bezig met invulling stages en begeleiding leerlingen / studenten
- NAJK moet rekening houden met niveau schoolverlaters
- Agrarisch onderwijs moet meer samenwerken met bedrijfsleven
- Agrarisch onderwijs moet meer samenwerken met andere scholen
- Er moet meer aandacht komen voor kwaliteit van docenten
- Om kennis beschikbaar te maken, zou het OVO-drieluik opnieuw moeten worden geïntroduceerd
- Liever verder reizen voor volwaardig onderwijs dan een lage kwaliteit dichtbij huis
- Sector moet investeren in imago van land- en tuinbouw om het onderwijs aantrekkelijker te maken

tie was ook niet zo van: het valt allemaal wel mee en ze roepen maar wat.” Over competentiegericht onderwijs is niet in het bijzonder gesproken. “Op zich een goede ontwikkeling met mogelijkheden voor een betere aansluiting.”

De standpunten, gericht op betere opleidingen en beter opgeleide mensen in de sector, zijn niet alleen op het onderwijs gericht. Ook de sector zelf zou zich van haar verantwoordelijkheid rekenschap moeten geven. Bijvoorbeeld wat betreft stagebegeleiding en sectorimago. “We stimuleren bij onze leden dat ze zich openstellen voor de maatschappij”, zegt Bruins. “Dat kan bijdragen.”

Het NAJK is de dagen na bekendmaking van hun standpunten sowieso druk met uitleg en bespreking. Zo was er donderdag 5 april een gesprek met de AOC Raad. En er komt een ontmoeting met CAH Dronten, meldt directeur Van de Weg. Ook van andere groen-onderwijsinstellingen ligt er een uitnodiging of is al een afspraak gemaakt. Met als doel: standpunten toelichten, problemen schetsen, begrip kweken en eventueel tot gezamenlijke actie komen. “We moeten de signalen serieus nemen”, vindt Dieuwke Ketelaars, docente veehouderij op het mbo in Helmond, Helicon Opleidingen. Zij werd

Hij stelt zich terughoudend op. “De discussie zoals die zich nu in de media afspeelt, is er een van extremen. Daar schiet je weinig mee op. Ik kan er wel een standpunt tegenover stellen, maar dat heeft weinig zin.”

“Er is niets mis met dergelijke signalen,” vervolgt hij, “maar er is wel licht tussen zo’n visie en de werkelijkheid. De vraag is of deze standpunten recht doen aan wat er gebeurt in het onderwijs. Onze insteek in deze gevallen is altijd om die mensen of groeperingen uit te nodigen en te laten zien wat we doen en hoe we met de problematiek omgaan.”

ondernemer met een agrarisch bedrijf. Zo wijst Bomers. “Het vraagt nogal wat om een groot kapitaal- en kennisintensief bedrijf te runnen, met ook medewerkers in dienst. Je moet op allerlei terrein thuis zijn en dan kom je er tegenwoordig niet meer met een vmbo- en mbo-diploma. Management, ondernemerschap, vaktechnische vaardigheden en kennis van maatschappij en bedrijfseconomie; het mbo legt daar een basis voor.”

Als NAJK volledig zicht zou hebben op welke ontwikkelingen ingezet zijn en ingezet worden, denkt hij, zouden ze kunnen zien dat die al tegemoet komen aan hun klachten. “Ik zeg niet dat we het voor elkaar hebben, maar ik denk dat we een eind op weg zijn. Het competentiegerichte onderwijs is ook iets dat je in de vingers moet krijgen. Dat is een ontwikkelproces. Ik merk dat het langzamerhand bij docenten beter gaat en dat deelnemers meer tevredenheid tonen. Ik heb het gevoel dat we het dieptepunt hebben gehad.”

Onderwijsreactie op NAJK-visie ‘Dieptepunt voorbij’

“Een uitstekend initiatief van het NAJK om zich zo in het groene onderwijs te verdiepen,” vindt Bram Loog, beleidsmedewerker van de AOC Raad. “We hebben samen de standpunten doorgelopen, naar onderliggende problematieken gekeken en vervolgsafspraken gemaakt.”

bevraagd voor de gedachtevorming bij het NAJK. Zij ziet de standpunten nu vooral als een uitdaging waaraan met de sector gewerkt kan worden. “Als je open bent en laat zien wat je doet, hoeft de visie van het NAJK over het mbo-opleidingenniveau geen consequenties te hebben voor de instroom.” De onderwijsmensen die ik spreek, zijn niet verrast door de standpunten van de NAJK. Dergelijke signalen worden vaker gegeven, stelt bijvoorbeeld Frans Sikkes, voorzitter centrale directie van AOC Friesland. “Ze zijn in lijn met andere reacties uit de sector. De vraag is dan: moet je daar iets mee? Kun je daar iets mee?”

Vingers

Dat konden NAJK-mensen 28 maart, net voor publicatie van hun standpunten, al zien bij AOC Oost (in Doetinchem).

“Want we doen veel”, benadrukt André Bomers, CvB-voorzitter. Competentiegericht onderwijs bijvoorbeeld: “daarmee kan de kloof naar de praktijk worden overbrugd en kun je beter aansluiten bij talenten van leerlingen.” Dat zou beantwoorden aan de bezwaren van het NAJK.

Verder, als NAJK oordeelt dat de masopleiding een te laag niveau zou hebben, moet je je wel realiseren dat je praat over een opleiding voor een

Wederzijds

Loog vertelt over de resultaten van het gesprek van de AOC Raad met het NAJK, een week later. Er is bijvoorbeeld afgesproken dat er gezamenlijk zal worden opgetreden in de lobby voor openstelling van de theoretische leerweg voor het groene vmbo. NAJK oordeelde dat het niveau daar gemiddeld genomen te laag was, terwijl dit toch ‘de kraamkamer voor onze mensen’ betreft. Een te laag niveau in het groene vmbo zou door kunnen werken naar de mbo-instroom en mogelijk ook naar de hbo-instroom.

Er zijn ook afspraken gemaakt over gezamenlijke inspanningen om het imago te verbeteren en de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het groene onderwijs te vergroten. Het NAJK maakt zich verder zorgen over expertise op het mbo en pleit voor concentratie. De AOC Raad twijfelt echter over haalbaarheid van deze aanpak. Het betreft immers 16-jarige jongeren die zomaar niet gaan verhuizen of reizen. Er zijn, aldus Loog, wellicht andere oplos-

singen om de expertise te behouden en kwaliteit van opleidingen te borgen. “Het was een heel constructief gesprek”, vindt hij. “Met wederzijds begrip voor standpunten en inzichten. Ik kan vanuit hun positie, als toekomstig ondernemers, bijvoorbeeld wel begrijpen dat ze de mas-opleiding te laag vinden.” Hij wijst op schaalvergroting van veel agrarische bedrijven, maar ook met EU-regelingen, wetgeving en maatschappelijke druk vanwege voedselveiligheid, dierenwelzijn en duurzaam produceren is agrarisch ondernemen niet eenvoudiger geworden. “Zo’n uitspraak over het ovo-drieluik hoor je wel vaker”, zegt Loog. “Dat was destijds heel aansprekend, maar er zijn nu andere kanalen ontstaan voor kennisdoorstroom.”

Vervolg

“Ik ben heel blij met dit rapport”, reageert tot slot Ad Tabak, plaatsvervangend directeur van de Directie Kennis van LNV. “Het tekent de toenemende aandacht vanuit de primaire sectoren voor het onderwijs; behalve het NAJK ook van LTO. Dat is een ontwikkeling die ook Cees Veerman toe te rekenen is. De betrokkenheid van boeren en tuinders bij het onderwijs was de afgelopen vijftien jaar ingezakt, maar ze zijn nu weer bezig om dat op de agenda te zetten. Heel goed!”

LNV heeft met NAJK gepraat en wil, zodra de organisatie conclusies heeft getrokken uit de gesprekken op dit moment, graag verder praten. “Maar als je vraagt of LNV hierin het voortouw moet nemen of de regie moet voeren,” zegt Tabak, “dan is dat niet het juiste woord. Wij gaan het niet doen. Het NAJK moet met het onderwijs een analyse maken en als daar acties uit komen, dan wil ik die van harte ondersteunen, aanmoedigen en eventueel faciliteren. Bijvoorbeeld als het erom gaat de kleine opleidingen in stand te houden. Dan,” zo besluit hij, “sta ik klaar voor een vervolgesprek.” □

Ook de sector zelf zou zich van haar verantwoordelijkheid rekenschap moeten geven. Bijvoorbeeld wat betreft stagebegeleiding en sectorimago